

FOLKETINGET

Nuummi Dronning Ingrid-ip napparsimavissuani tarnip pissusaanut immikkoortorta qarfimmu A1-imut nakkutilliilluni alakkaaneq pillugu nalunaarusiaq (Nakkutilliilluni alakkaaneq 6)

1. Aallaqqaasiut

Tallimanngornermi 8. september 2023 § 71 naapertorlugu nakkutilliartortut siumut nalunaarutigeriikkaminnik Nuummi Dronning Ingrid-ip napparsimavissuani tarnip pissusaanut immikkoortorta qarfimmu nakkutilliartortut alakkaapput.

§ 71 naapertorlugu nakkutilliartoqataapput nakkutilliisunut siulittaasup tullia Camilla Fabricius (S), Theresa Berg Andersen (SF), Alexander Ryle (LA), Mike Fonseca (UFG) aamma Aaja Chemnitz (IA).

Taakku saniatigut peqataapput ataatsimiititaliap pisortaa Lis Grønnegaard Rasmussen, ataatsimiititaliap allattaa Charlotte Avnsted-Vilman, ataatsimiititaliami assistenti Gitte Ravn Jensen aamma oqalutsi.

Aallaqqaasiutigalugu Nakkutilliisut ataatsimeeqatigaat A1-imi nakorsaaneq pisortaq Parnûna Heilmann, peqqissaasuunerugallartoq Helle Mougard aammalu immikkoortortami peqqissaasoq Linn Ivalo Liimakka Laue. Nakorsaaneq pisortaaq tarnip nakorsaangilaq, kisianni A1-imut tarnip nakorsaaniq suleqateqartoqarpoq. Nalinginnaanerpaamik atorfiit paarlakaaffiusut aqutitigalugit.

Aallaqqaasiutigalugu sulisut oqaluttuaraat, Kalaallit Nunaannit tamarmit napparsimasunik tiguisarlutik, aammalu immikkoortortaq tarnimikkut napparsimasut pineqaatissinneqarsimasut immikkoortortami annertuumik tatisisut. Napparsimavissuarmi aamma meeqqanut tarnimikkut napparsimasunut immikkut immikkoortortaqqangilaq, tamannalu aamma ulluinnarni sulinermi unammillernartuusarpoq.

Nakkutilliisut alakkaanerisa nalaani immikkoortortami ammasumi napparsimasut qulingiluat uninngapput, immikkoortortamilu mattoqqasumi napparsimasut pingasut uninngallutik. Napparsimasut marluk aninissaminut piareeqapput, inissaqarnissaalli utaqqineqarluni. Napparsimasut marluk pineqaatissinneqarsimasuupput.

2. Nakkutilliisut oqaaseqaataat

6. maj 2024

§ 71-tilsynet

Charlotte Avnsted-Vilman
Udvalgssekretær
charlotte.avnsted-vilman@ft.dk
Tlf. 33373648

Folketinget

Christiansborg
1240 København K
3337 5500
ft@ft.dk
www.ft.dk

Nakkutilliisut aarlerinartoqartippaat napparsimavimmi inissat tarnimikkut napparsimasunit pineqaatissinneqarsimasunit tatineqarmat, aammalu pineqaatissinneqarsimallutik uninngasut allat tarnimikkut nappaatillit immikkoortorta qarfianni napparsimasut uninnga qatigisarmatigit. Nakkutilliisut sulisunut isumaqataapput, sulisut isumaqarmata tamanna aaqqiineq pitsaasuunngitsiq, uninngasunut allanut ajornerulersitsisarmat toqqissisimannginnerup tungaatigut, ajornakusoortarmat toqqissisimanermik paaqqutarinninnermillu pisariaqartitaannik tunniussinissaq. Nakkutilliisut kaammattuutigaat tamatuma iliuseqafiginissaa, nutaamik tarnimikkut napparsimasut immikkoortorta qarfianik sanalernermi.

Nakkutilliisut aamma aarlerinartoqartippaat meeqqanut tarnimikkut napparsimasunut immikkoortorta qannginnera. Nakkutilliisunullu paasissutissiissutigineqarpoq unammillernartortaa ilisimaarinqartoq, aammalu meeqqat 18-it inorlugit ukiullit imminnut allanulluunniit ulorianartorsiortitsisinnaasut napparsimavimmi meeqqanut immikkoortorta qarfimmu inissinneqartarmata aalajangersimasumik nakkutilliisulerlugit Tarnimikkut napparsimasut immikkoortaqarfiani a1-imeersumik. Immikkut ittunik unammillernartoqaraangat tarnimikkut napparsimasunik 18-it inorlugit ukiulinnik passussiniarnermi, taava A1-imi saagoqqasumi inissinneqarallartarput, tamannali qaqutigoorpoq pingitsoortinniarneqartarlunilu, tamannalu nakkutilliisut meeqqat inuusuttullu eqqarsaatigalugit ajunngilluinnartutut naliliiffigaat. Nakkutilliisut kaammattuutigaat tamatuma ajornartorsiutip iliuseqafiginissaa, nutaamik tarnimikkut napparsimasut immikkoortorta qarfianik sanalernermi.

Nakkutilliisut ajunngilluinnartutut nalilerpaat isumaginninnermi siunnersortinik marlunnik napparsimavimmi sulisoqarmat, piffissarujussuarmik tarnimikkut napparsimasut immikkoortorta qarfiani sulisartunik. Pingaaruteqarpoq napparsimasut ingerlaneriniq malinnaaffiginninnermik atussaasunik tigussaasunillu sananissaq, tassanilu isumaginninnermi siunnersuisut pingaarutilimmik inissisimapput. Tassunga atatillugu aamma isiginiarnissaa pingaaruteqarpoq uninngasup napparsimavimmiikkunnaarnermini angerlarsimaffeqanngitsutut inuunermut anisiinnarneqannginnissaa.

Nakkutilliisut ajunngilluinnartut nalilerpaat sulisut atornerluisuunermut kingunerisinnaasaannullu ilisiimasaat annertummata.

Naggataagut nakkutilliisut ajunngitsut nalilerpaat tarnimikkut napparsimasut immikkoortorta qarfianni sulisut sinniisuutitaqarmata suliniaqatigiiffimmi Nuummi nutaamik tarnimikkut napparsimasunut immikkoortorta qarfiliornissamut malinnaatinneqartunik, suliniullu sulii siumukaartuarsinnarmat.

3. Tarnip pissusaanut immikkoortorta q A1 naatsumik

Dronning Ingrid-ip napparsimavissua Nuummiittoq nuna tamakerlugu napparsimavissuurtut atuuttuuvog, ulluinnarnilu DIH-mik imaluunniit SANA-mik taaneqartarluni.

Dronning Ingrid-ip napparsimavissua arfineq pingasunik immikkoortorta qarpoq: Psykiatriskimi immikkoortorta q, medicinskimi immikkoortorta q, terapeutiskimi immikkoortorta q, kirurgiskimi immikkoortorta q akutområdet, Landsapoteket, Landstandplejen aammalu Steno Diabetes Center Grønland.

Immikkoortorta q A1 Nuummi tarnip pissusaanut immikkoortorta a-voq. Immikkoortorta q Kalaallit Nunaanni tarnimikkut napparsima-sunut kisiartaalluni immikkoortorta a-voq napparsimasullu Kalaallit Nunaannit tamarmeersut 17-iit qummut ukiullit tassani uninngatin-neqartarput.

Tarnip pissusaanut immikkoortorta q ukunannga immikkoortorta qarpoq: Tarnimikkut napparsimasut immikkoortorta qarfiat A1, Psykiatrisk Ambulatorium, Distrikpsykiatri (Ikaarsarfik). Tarnipissusaanik nappaatilinnut immikkoortorta qarfiup meeqqat inuusuttullu tarnimikkut nappaatillit akisussaaffigai, kisiannili suleriuseq unaavoq taakku pineqartut A1-imut unitsinneqarneq ajornerat.

Immikkoortorta q A1 Kalaallit Nunaannit tamarmit napparsimasunik tassanngaannartumik pilersaarutaasumilluunniit tigusaqartarput, tarnikkullu nappaatit tamaasa nakorsartarlugit. Immikkoortortami suleriaaseq miljøterapeutisk tilgang napparsimasunik katsor-saanermi atornerqarpoq, tamatumani inummik attaveqaateqartitsineq, imminut ikiorneq aallaavigalugu isumaginninneq, psykoedukation, attaveqaatillu qitiutinniarni aallaavigineqarlutik.

Immikkoortortami tarnikkut annertuumik napparsimasunut 12-inut inissaqarpoq, taakkunannga pingasut matoqqasumi. Tarnip pissusaanut immikkoortorta qarfik ulluinnarni immikkoortortami niviar-siamik nakorsamillu aquanneqarpoq sulisorineqarlutik

niviarsiat, psykiatri-mut aamma peqqinnissamut assistentit, tangiartuisarteq perorsaasullu. Ilnnagarisat akimorlugit suleqatigiinneq annertuvoq pisariaqarlunilu.

4. Nakkutilliisut alakkarterinerat

Aallaqqaataasumik ataatsimiinnerup kingorna nakkutilliisut marlunngorlutik avillutik illup iluani alakkarteripput napparsimasullu ilaannik oqaloqateqarlutik.

Napparsimavissuaq Nuup qiterpasissuaniippoq, igalaaniillu arlalinnit Nuup kangerluanut isikkivigeqaaq.

Nakkutilliisut alakkarpaat naqqup ataani terapeertarfik. Tamaani sungiusarnissamut atortoqarpoq napparsimasunit atorpeqarsinnaasunik. Aamma sanaluttarfeqarpoq, napparsimasut tamaani assasorlutik suliaqarsinnaafigisinnaasaannik.

Nakkutilliisut perorsaasoq tamaani oqaloqatigaat, ukiuni arlalinni atorfeqarsimasoq. Taanna oqaluttuarpoq, uninngasut nuannarisaraat naqqup ataanukassallutik, tamaani soqutigisaminnik sammisaqarsinnagamik. Assersuutigalugu napparsimasut iikkani qalipaasimapput.

Naqqup ataani aamma sammisassaqarfeqarpoq sofaqartumik, nerriveqartumik ineeqqamillu malussarniutinik atuiffiusinnaasumik. Taanna naammassineqarsimangilaq, aalajangerneqarsimammat napparsimasut peqatigalugit iigaq qalipanneqaaqqaassoq.

Nakkutilliisut ininut allanut alakkartereqqipput, uninngasut inee-raasa ilaat ilanngullugit. Ineeqqat pequsersugarujussuunngillat. Ineeqqami ataatsimi uninngasut marluusarput, taakkulu igaffee-raq uffarillu katutarisarpaat.

Tamatuma saniatigut ineeraqarpoq najugaqartut atisaminnik errorsisarfitut atortagaannik.

Nakkutilliisut najugaqartoq ataaseq sulisunik najuuttoqaratik oqaloqatigaat. Taassuma immikkoortortamiinnini nuannarinerarpaa, aammalu arlaleriarluni uninngaffigisarsimallugu.

Isumaqqarpoq sulisut inussiarnarlutillu ikiuukkumatuujusut. Nuannarinerarpaa oqaloqatigineqaraangami, aammalu nakorsaatiniq pisariaqartitaminik tunigaanganni. Eqaarsaartarnini aamma nuannaralugit oqaatigaa.

Skizofreni-mik napparsimalluni oqaluttuaraa, piffissallu ilaani assut ajortarluni. Anaanani najugaqatigaa, maqaasivaalu.

Ammasumi alakkarterereerlutik nakkutilliisut matoqqasumut aamma alakkaapput. Tamaani nakkutilliisut qassiunissaat aalajangerneqartarpoq uninngasut qanoq ittuuneri aallaavigalugit. Nakkutilliisut alakkaanerisa nalaani matoqqasumi pingasut uninngapput. Tamarmik nakkutilliisunik alakkaasunik oqaloqateqarusungillat.

Matoqqasumi aneerasaartarfeqarpoq, uninngasut pujortariartortilluunniit silaannarissariartorfigisinnaasaannik. Sulisut oqaluttuarput, uninngasut tamaana arlaleriarlutik qimaaniartarsimasut, igalaarsuarlu aserortarsimagaat. Tamanna ajornartorsiutaavoq, igalaarsuummi aserorneqareerneratigut piffissami sivisuumi taarserniarneqartarmat, taarserneqarnissaatalu tungaanut aneerasaartarfik atorneqarsinnaasarani.

Matoqqasumi uninngasut aalaakkaalerlutilluunniit eqqissisimanageruleriaraagata ingiaqateqartillugit Nuummi pisuttuaqatigineqarsinnaasarput, sulisunilli amingaateqarneq pissutigalugu tamanna tamatigut naammassiuminaatsinneqartarpoq. Sulisut sulinngiffearnerisa napparsimasoqarujussuarnerisalunniit nalaani tamanna pisinnaaneq ajorpoq.

Alakkarterinerup nalaani sulisut oqaluttuarput, immikkoortortami isumannaallisaaneq assut ukkatarineqartoq. Sulisut aaqqiagiingittoqartillugu isumaginnittarneq pillugu ukiumut marloriarluni pikkorissartinneqartarput, aammalu ammasumi matoqqasumilu tamatigut marlunnik nakkutilliisoqartuaannarluni. Sulisut saasunneqarnissaminnut kalerrisaaruteqartuaannarput.

Ataatsimut isigalugu immikkoortortaqarfik nakorsiartarfippalaarpoq, taamaattorli iikkat kusanartunik qalipaaffigineqarsimapput, ataasiakkaanillu naasoqarluni.

5. Tamalaat

Sulisut oqaluttuarput ilinniarsimasunik pikkorissunik sulisussarsiniarneq nalinginnaasumik ajornartorsiutaasoq.

Sulisut oqaluttuarput, Aarhus-imi napparsimavissuarmi Skejby-mi R3-mut qanittumik suleqateqarlutik. R3-mi inissat 16-it immikkoortitaapput kalaallinut napparsimasunut. Alakkaanerup nalaani inissat tamarmik atorneqarput, Aarhusiliartinneqartarpullu tarnimikkut napparsimasut pineqaatissinneqarsimasuunerusut. Tamatumunnga atatillugu sulisut oqaluttuarput, napparsimasunut assut sakkortuujusartoq Danmarkiliartinneqarluni R3-mut aallartitaasar-

neq. Siullermik Kalaallit Nunaanni ilaqtaminnut iluamik attaveeruttaramik. Sulisut ikiuunniartarput napparsimasut ilaqtasullu attaveqaatit atorlugit attaveqaqatigiissinniartarlugit, tamannali naapilluni ataatsimoornermik taarsiinnaangilaq.

Ilaqutaasut Danmarkimut tikeraarnissaat kommunimit isumagineqarsinnaasarpoq, aammalu aaqqissuussisoqartarluni napparsimasut R3-miittut sungiusaatigalugu angerlarlutik tikeraartineqartarlutik. Napparsimasut Skejby-mi R3-miittarput agguaqatigiissillugu ukiumi ataatsimi ukiullu aappaat affaani siviutigitsumi.

Sulisut nalilerpaat napparsimavimmi inissat tarnimikkut napparsimasunit pineqaatissinneqarsimasunit tatineqartoq. Pineqaatissinneqarsimallutik uninngasut allat tarnimikkut nappaatillit immikkoortartaqarfianni napparsimasut uninngaqtigisarpaat, tamannalu aaqqiineq pitsaviunngilaq. Uningasut ilarpasui toqqissisimaneq ajorput, sulisut tamaviaaraluartut illersorniarlutik. Napparsimavissuarmi illup aggornerisigut sananeqaataasigullu sinaakkutaasut aporfiupput uninngasut toqqissisimanissaannut pisariaqartitaminnillu isumassorneqarnissaannut.

Sulisut oqaluttuaat tarnimikkut napparsimasunik pineqaatissinneqarsimasunik angerlarsimaffeqanngitsunik anisitsiinnangisaannarlutik, tarnimikkulli napparsimasut uninngasut allat naammassigaangamikkut, angerlarsimaffeqanngikkaluartut ataasiakkaatigut iperartariaqartarlugit.

Napparsimavissuarmi meeqqanut tarnimikkut napparsimasunut immikkoortartaqarfeqanngilaq, tamannalu ajornartorsiutaavoq. Napparsimasut 18-it inorlugit ukiullit tarnimikkut napparsimantertik pissutigalugu unitsinneqartariaqartut meeqqanut immikkoortartaqarfimmut nalinginnaasumut inissinneqartariaqartarput, qanoq pisariaqartitsinerat apeqqutaatinnagu. Meeqqanut immikkoortartaqarfimmi nalinginnaasumi uninngasunut assiaquser-suilluniluunniit pinngitsaaliineq atorneqarsinnaangilaq. Meeqqanut immikkoortartaqarfimmi atuartitsinermik pilersitsisoqarsimangilaq. Sulisut oqaluttuarivaat, meeraq 15-it inorlugit ukiulik unitsinneqassagaangat inersimasumik/angajoqqaamik ilaqartinneqartartut, tamannalu aamma sapinngisamik atorniarneqartartoq meeqqanut angajulliumaanut.

Nakkutilliisut apeqqutigaat niviarsiaqqanik neriumanngitsunik arlalinnik unittoqartarnersoq. Sulisut akissutigaat Kalaallit Nunaanni taamaattunik napparsimasunik amerlasuunik takusaqartararik.

Immikkoortortami illup iluani ileqqorissaarnissamut maleruagas-saqarpoq. Maleruagassat tikilluaqqussullu naqitaq ataatsimoor-tillugit immikkoortortamut unittunut tunniunneqartarput. Napparsimasut unitsinneqarnerminni pisinnaatitaaffitik pillugit paasitineqartarput.

Immikkoortortamut meeqqat pulaaqusaanngillat. Siullermik pinnerullugu meeqqat namminneq eqqarsaatigalugit, napparsimasut ilaat napparsimangaatsiartuusarmata. Taamaattoq Psykiatrisk Terapi-mi oqaloqatigiittarfimmik pilersitsisoqarsimavoq, tassani meeqqat angajoqqaatik takusinnaallugit. Taamaattoqartillugu qanittuani nakkutilliisoqartuaannarpoq, aamma napparsimasup pisariaqartitaa aallaavigineqartarluni.

Sulisut ilanngullugu oqaluttuarivaat napparsimavissuaq isumaginninnermi siunnersortinik marlunnik sulisoqartoq, taakkulu tarnip pissusaanut immikkoortortaqaarfimmut piffissartik annertoq ator-taraat. Pingaarutilerujussuvoq tarnimikkut napparsimasut pitsaasunik atorsinnaasaannillu pilersaarusiunneqartarnissaat, tamatumani ilu isumaginninnermi siunnersortit pingaaruteqarlunnartumik inissisimapput.

Napparsimallutik uninngasut amerlasuut atornerluisuupput aam-malu assersuutigalugu hashpsykose-rtuullutik. Sulisut oqaluttuari-vaat, sulisut arlallit atornerluisuuneq tamatumalu kinguneeri pil-lugit annertuumik ilisimasaqartut. Namminersorlutik Oqartussat atornerluinermut katsorsaavimmik Nuummi peqarput, napparsi-masunullu arlalinnut tamatuma katsorsaanertaa malinnaaffigiumi-natsinneqarpoq, ajornartorsiutitik annertuallaqimmata.

Sulisut oqaluttuaraat, napparsimasut immikkoortortaqaarfimmut unitsinneqarnermi nalaani ajortorujussuusartut. Taakkunaannga arlallit Nuummi najugaqatigiiffinni najugaqarput. Sulisut oqa-luttuaraat najugaqatigiiffinni tamakkunani sulisut suliamut ilin-niarsimanngitsuunerat ajornartorsiutaasoq angisooq, napparsima-sut pisariaqartitsisorujussuarnik nappaateqarlutillu unammilligas-saqartuummata, sulisunit suliamut ilinniagaqarsimanngitsunik qanoq iliuuseqarfigiumentaatsunik, taamatut nappaatilinnik isu-maginninnikkut perorsaanikkut ilisimasanik pisariaqartunik pi-gisaqanngitsunit.

Napparsimasut tamarmik immikkoortortaqaarfimmut unitsinneqar-nerminni sulisumik attaveqaaserneqartarput. Tamanna pisarpoq unitsinneqarnermik aqaguani. Sulisumik attaveqaasiinerup siu-nerataa sulisut napparsimasullu akornanni attaveqatigiinnerup inuppalaartuutinnissaa. Napparsimasup katsorsarneqarnerminut atatillugu paasissutissat pisassarisaanut attaveqaataasoq akisus-

saasarpoq, taamaalillunilu napparsimasoq tamakku pillugit assigiinngitsorpassuarnit saaffigineqaqattaassanngilaq.

Attaveqaataasumut attaveqarneq suliamut tunngasuvoq aammali inuttut attaveqarnermut tunngasuulluni, qanilaarneq ataqatigiis-saarinnissarluk ukkatarineqartarlutik. Napparsimasup isumaqatigiis-sutai katsorsarneqarnissaanullu pilersaarutit pillugit attaveqaataas-q nakkutiginnittuusarpoq.

Sulisut qaammatikkaartumik ullormi sammisaqarfigisaminni, sapaatip akunneranullu nakorsamit atuartinneqartarput. Tamatumani saniatigut ukiumut marloriarlutik aaqqiagiinngitsoqartillugu isumaginneriaatsimut pikkorissartarput, ukiumullu ataasiarlutik miljøterapi-mut pikkorissartinneqartarlutik.

Alakkaalluni nakkutilliiartornissaq sioqqullugu immikkoortortarfup nassiussimavaa piffissami januar 2023-miit juli 2023 ilanngullugu immikkoortortarfimmi pissaanermik atuisimaneqartarlutik pil-lugit paasissutissat. Immikkoortortarfimmi pissaanermik atueriaatsit assigiinngitsut atorneqartarput. Siullermik aalajangiinerit, nukersorluni pissaanermik atuinerit, kiisalu eqqissisaatinik nakor-saasiinerit.

Alakkaalluni nakkutilliiartornissaq sioqqullugu nakkutilliisut tigu-saqarput immikkoortortarfimmi uninngasut sunik nappaateqarnerisa allassimaffiannik. Uninngasut amerlanerpaartaat ilaatigut skizofreni-mik nappaatiliupput atornerluisuullutillu.

Sulisut oqaluttuaraat, Nuummi napparsimavissuarmi tarnip pissu-saanut immikkoortortamik sanaartortoqarnissaanik pilersaarute-qartoqartoq. Naatsorsuutigivaat taannaa 2026-ip naanerani pia-reerneqarumaartoq. Sanaartukkatigut sinaakkutit nutaat qulakkiis-savaat, napparsimasut pisariaqartitaat aallaaviginerullugit sulisut sulisinnaalernissaat, neriutiginneqarporlu, immikkoortortarfis-saq arlariinnik assigiinngitsunik immikkoortortarumaartoq, napparsimasut pisariaqartitaat aallaavigalugit pitsaanerusumik immikkoortinneqarsinnaalissallutik.

[Dette er en oversættelse. I tvivlsspørgsmål henviser vi til den danske original].
Nutsigaavoq. Nalorniguit qallunaatuua takuuk.